

A prolizásról

VISSZHANG - LX. évfolyam, 13. szám, 2016. április 1.

A biologizáló metaforák keltette viharban elsikkadt a miniszterelnök – kétségtelenül rutinszerű – kommunisztázása, pontosabban az ellene tüntetők lebolsevikozása-leprolizása a március tizenötödiki beszédében.

Egyetértve azzal, hogy ezek a beszédek önmagukban már rég nem érdekesek (*Kovács Zoltán: A Budapest-Budapest tengely, ÉS, 2016/11., márc. 18.*), kötelességünk dokumentálni, mi történik ilyenkor. Mit szeretne Orbán a társadalom önképének központi patentjei között látni, és vajon mennyire hatékony ezzel. Hiszen ő a miniszterelnök, aki az ideológiát húzóágazattá téve rég nem látott erővel határozza meg az ország szellemipatent-készletét.

Prolizásának vezérmondata ez volt: *„Az ünnep emelkedettsége sem felelteti, hogy a 19-es hagyomány is velünk él még, bár szerencsére inkább csak pislákol.”* A miniszterelnök ezzel tette azonossá a vele szemben tüntetők szándékait a Tanácsköztársaság képviselével.

A helyzetből egyértelmű, hogy ennek a hagyományunknak a fölemlítése itt a hőzöngő rebelliskedést példázza, amely mögött a miniszterelnök a saját szemléletmódjától minden ízében idegen, bolsevik uralomvágyat látja.

Pedig olyan ember beszél, akinek a funkciójából adódóan ilyenkor kötelessége lenne a történetiség teljes valóságát s ugyanígy a magyar társadalom rétegzettségének teljes valóságát is képviselni. Aki egy történelmi emléknapon szónokol, az nem teheti meg, hogy oldalelfogultság alapján értelmezze a történelmet, és oldalelfogultság alapján minősítsen negatívnak rétegeket. Márpedig amikor az ellentüntetők csoportját (amelynek szociológiai összetételéről ráadásul fogalma sem lehet, és az merőben érdektelen is) egyértelműen lebolsevikozta-leprolizta, nemhogy elfogultságot, de kifejezetten hazug ideológiát képviselt. Amelynek jegyében a Tanácsköztársaságot (szokása szerint) kizárólag diktatórikus hatalmi rendszerként értelmezte. Annak forradalmi eredményeiről pedig már csak azért sem mondhat semmi jót, mert hiszen az eseményt be se sorolja a forradalmak közé! (*„A mi fajtánk ritkán adja forradalomra a fejét. 170 év alatt mindössze kétszer léptünk erre az útra”* – mondta a beszéde egy másik pontján, jelezve, hogy mifelénk csak 48-ban és 56-ban volt forradalom.)

Azt, hogy a Tanácsköztársaság a maga korában elsőként beszélt a társadalmi aránytalanságok korrigálásáról, a földviszonyok rendezéséről, a szövetkezetek fontosságáról, a nyolcórás munkaidő bevezetéséről, az ingyenes és kötelező nyolcosztályos általános iskolai oktatásról, az állam és egyház szétválasztásáról és a nők szavazati jogáról, nem szeretné ténynek tekinteni. Holott akkor is elsőként beszélt, ha mindennek a jogrend jelentős csorbítása és a bolsevik revánspolitika érvényesítése volt az ára. Ha az volt, ha nem: tény, hogy az ország többségét adó, legkiszolgáltatottabb rétegek későbbi, szociális fölemelkedése mögött ugyanúgy ott állnak ennek a forradalomnak a társadalompolitikai elvei, hagyományai, ahogyan a jogegyenlőség és a függetlenség megvalósítása mögé is mindig oda kell tennünk 48 és 56 elveit és társadalompolitikai hagyományait. Különösen oda kéne tennie egy olyan embernek – és ez külön pikantériát ad a helyzetének –, aki maga is az érintettek közül való. Aki abból a rétegből jött, amely a Horthy-rendszer után a szocializálási törekvések kedvezményezettjeként szabadulhatott meg rengeteg társadalmi hátrányától. Kétségtelen, hogy a „szabad polgár” státusát nem kapta meg. De hát Orbánnak amúgy sem ez az érték: épp most beszél úgy, mintha még szociológiailag is az arisztokráciát képviselné. Annak is a felvilágosulatlanját: azt, aki csak lenézni tudja az örökösen hőzöngő, magának illetéktelenül jogokat követelő, elégedetlen prolit, mondván, hogy az föl sem érhet az ő magaslataihoz.

Miközben – már csak e dölyfösségből adódón is – azokon a magaslatokon most ugyanannak a Kun Béla-féle despotizmusnak a csúcsait látjuk, csak éppen egy másik ideológiai oldalról odahordott anyagból, és ráadásul hamis háttérrel hazudva a magaslat mögé.

Minderről azt mondhatnánk, hogy akkor ez egyedül őt minősíti. Csakhogy eközben mindennek terjesztésére egy egész értelmiségi légió szerveződött rá, és ez itt az igazi gond. Az, hogy miket improvizál össze rémületében egy morálisan rég halott politikus, amikor szembesülnie kell a hatalma megingásával: alkalmi kérdés. Állandósuló problémává attól válik, ahogy a bérértelmisége ezt azonnal aprópénzre váltja. Ha most nem sikerülne arrébb lendíteni az oktatásügyet, akkor jó időre ez mászik bele a tankönyvekbe, ez határozza meg az amúgy is gyenge lábakon álló nemzeti önismeretet, és erősíti a hierarchikus gondolatot. Elég hozzá egyetlen, tényleg csak jelzés értékű mondat a hordó tetejéről, és a jobboldalon máris úgy harsognak Lukács György gyilkossá stilizálásáról, mintha életükben nem hallottak volna a Tanácsköztársaság szellemi törekvései mögé odaálló Kassákról, Mannheimről, Babitsról, Móriczról, Kosztolányiról, Karinthyról, Déryről, Krúdyról, Németh Lászlóról, Illyésről, Bartókról, Kodályról, Kernstockról, Csók Istvánról, és még hosszasan folytathatnám a nem feltétlenül csak baloldaliakból álló névsort.

Ez ebben a rémületes, ettől látszódik megállíthatatlan és nagy hatásfokú ideológiai gőzhengernek mindaz, ami pedig eredetileg nem volt több egy pozíciójában megingott ember ócska reflexénél. Ez a normavesztés a leginkább kétségbe ejtő az egészben – az, ahogyan véleményformáló szerepben tündöklő emberek nem tartják feladatuknak szólni, hogy ez így ellentmond minden moralitásnak. És ahogyan még csak nem is mossák, hanem kifejezetten boldogan, magukat a sikerek csúcsára helyezve dörzsölik kezüket.